

För friska och välmående nötkreatur

Publicerare: Jord- och skogsboksministeriet, avdelningen för livsmedel och hälsa

Omslagsbild: Luonnonkuva-arkisto

Tryckeri: Yliopistopaino, 2003

Innehåll

	sida
Djurskyddslagens betydelse för producenten	4
Djurskyddsövervakning	4
Förvaringsutrymme för nötkreatur	
Allmänna krav	5
Förhållandena i förvaringsutrymmet	6
Förvaringsutrymmets golv och väggar	7
Renhållning och underhåll av förvaringsutrymmet	7
Anordningar och redskap	8
Förvaringsutrymme för en kalv	8
Stall med bås för bundna djur	9
Lösdriftsstall	9
Fälla och bete	9
Skötsel av nötkreatur	
Tillsyn över välbefinnande	11
Vattning och utfodring av nötkreatur	12
Kalvning	12
Behandling och hantering av nötkreatur	12
Uppbindning av nötkreatur	12
Åtgärder som utförs på nötkreatur	12
Sjuka eller skadade nötkreatur	14
Transport av sjuka eller skadade nötkreatur	14
Avlivning av nötkreatur på gården	15
Avel	16
Påverkan av djurens produktionsförmåga	16
Utrymmeskrav och -rekommendationer	
Ensambox för en kalv	17
Gemensambox för kalvar	17
Gemensambox för ungboskap och fullvuxna nötkreatur	17
Stallar med bås för bundna djur	18
Liggbås i lösdriftsstallar	19
Kalvningsbox	19

För friska och välmående nötkreatur

I denna broschyr har samlats innehåll från de djurskyddsförfattningarna* som gäller nötkreaturshållning och nötkreaturens välbefinnande. Förutom författningar ingår här rekommendationer om nötkreatursskötsel, som inte är bindande. Syftet med rekommendationerna är att styra djurskötseln i en riktning som främjar djurens välbefinnande.

De författningstexter som använts som källmaterial kan i sin helhet läsas på jord- och skogsbruksministeriets webbsidor på adressen

> www.mmm.fi/el/laki/x/f/default.html

Denna och våra andra broschyrer kan beställas kostnadsfritt från jord- och skogsbruksministeriet: jukka.tirinen@mmm.fi, t. 09-1605 3383.

* Källlitteratur: djurskyddslagen (247/1996), djurskyddsförordningen (396/1996), ministeriets beslutet om djurskyddskrav vid nötkreaturshållning (14/VLA/1997), ministeriets förordningen om ändring av jord- och skogsbruksministeriets beslut om djurskyddskrav vid nötkreaturshållning (6/VLA/2002), förordningen om transport av djur (491/1996), ministeriets beslutet om krav på skydd av djur vid transport (27/VLA/1996) samt ministeriets beslutet om djurskyddskraven vid avlivning av animalieproduktionsdjur som hör till däggdjuren eller fåglarna (18/VLA/1996).

Djurskyddslagens betydelse för producenten

Djurskyddslagens syfte är att på bästa möjliga sätt skydda djuren mot lidande, smärta och plåga. Lagen syftar också till att befrämja djurens välbefinnande och god behandling.

Djuren skall behandlas väl och de får inte åsamkas onödigt lidande. Det är också förbjudet att åsamka dem onödig smärta och plåga.

De allmänna principerna inom djurhållningen är att befrämja djurens hälsa samt beakta deras fysiologiska behov och naturliga beteendebestånd. I fråga om produktionsdjur innebär detta ofta minskad förekomst av sjukdomar och förbättrad produktion.

Djurskyddsövervakning

I problemsituationer som gäller nötkreaturens välbefinnande eller om det finns skäl att misstänka att nötkreatur hålls eller sköts i strid med djurskyddsförfattningarna, kan en privat person ta kontakt med de lokala djurskyddsmyndigheterna. Djurskyddsövervakning på lokalnivå sköts av kommunalveterinären, tjänsteinnehavare som sköter kommunal hälso- och skyddsövervakning (hälsovårdsinspektörer) samt av polisen. Länsstyrelsen och speciellt länsveterinären som arbetar där styr och övervakar att djurskyddsförfattningarna efterföljs på länets område. Jord- och skogsbruksministeriet leder, styr och utövar den allmänna tillsynen

över att djurskyddsförfattningarna följs.

Förutom myndigheter kan på området även verka djurskyddsövervakare befullmäktigade av länsstyrelsen. De djurskyddsövervakare som länet har befullmäktigat har rätt att verkställa inspektioner, ge råd och anvisningar, men inte rätt att ge djurets ägare eller innehavare förbud eller påbud för att förbättra situationen. Dessa åtgärder kan endast vidtas av djurskyddsmyndigheter. Djurskyddsövervakaren måste ta kontakt med myndigheterna om han eller hon konstaterar sådana missförhållanden som förutsätter påbud eller förbud.

Förutom djurskyddsövervakarna befullmäktigade av länsstyrelserna finns det i vårt land många djurskyddsövervakare från olika djurskyddsorganisationer som arbetar på frivillig basis. Dessa djurskyddsövervakare har emellertid inte på djurskyddslagen baserad rätt att verkställa inspektioner.

Förvaringsutrymme för nötkreatur

Allmänna krav

Förvaringsutrymmet för nötkreatur skall vara tillräckligt rymligt, skyddande, ljusst, rent och tryggt och så bra som möjligt beakta djurens naturliga behov. Det skall vara möjligt att utan svårigheter sköta och inspektera nötkreatur i förvaringsutrymmet. Förvaringsutrymmet skall ge ett tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden samt mot oskäligen köld, värme och fukt. Djurskyddsaspekterna bör beaktas redan vid planeringen av byggnaderna och stängslan.

Förvaringsutrymmet för nötkreatur samt dess konstruktioner och anordningar skall planeras, byggas och underhållas så, att förvaringsutrymmet är tryggt för djuret och att brandfaran och risken att djuret skall rymma är så små som möjligt. Nötkreaturen i ett djurstall skall i nödsituationer snabbt kunna utrymmas från förvaringsutrymmena.

I förvaringsutrymmet måste djuret kunna stå och vila i naturlig ställning samt röra och resa sig på ett naturligt sätt. Det bör finnas tillräckligt många liggplatser så att alla nötkreatur kan lägga sig samtidigt om de så vill.

Drivgångarna och dörröppningarna skall vara tillräckligt vida så att djuren lätt kan röra sig från ett ställe till ett annat.

Rekommendation:

Nötkreaturens boxar och bås placeras så, att djuren är inom hör- och synhåll för vad som försiggår i förvaringsutrymmet och att de har möjlighet till socialt umgänge med andra nötkreatur.

För sjuka eller skadade nötkreatur finns i fähuset en avskild ändamålsenlig box tillräcklig med strö eller något annat motsvarande utrymme där djuren kan undersökas och vårdas och varifrån de om möjligt har synkontakt med andra nötkreatur.

I fähuset finns en brandvarnare vars alarm kan höras alla tider på dygnet.

Djurskötaren är beredd på nödsituationer och har tillgång till nödvändig räddnings- och brandbekämpningsutrustning.

Förhållandena i förvaringsutrymmet

Fähuset måste ha tillräcklig ventilation så att skadliga gaser, damm, drag eller oskäligen fukt inte äventyrar djurets hälsa eller välbefinnande. Också temperaturen i förvaringsutrymme skall vara lämplig för djuren.

Om djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem skall det i fähuset vara möjligt att ordna tillräcklig ventilation med tanke på djurens hälsa och välbefinnande även vid störningar i det mekaniska ventilationssystemet. I ett mekaniskt ventilationssystem skall det då finnas ett alarmsystem som ger alarm vid funktionsstörningar. Alarmsystemet måste provas regelbundet.

I fähuset får inte förekomma ständigt oavbrutet buller som stör djuret eller åsamkar det olägenhet. Nötkreaturen får inte ständigt vara utsatta för buller som överstiger 65 decibel (dB(A)).

Belysningen i fähuset skall vara lämplig för nötkreaturen och tillräcklig med tanke på tillsynen och skötseln av djuren.

Rekommendation:

Om belysningen i fähuset i huvudsak är artificiell, är belysningen i fähuset påslagen minst så länge som det finns dagsljus mellan klockan 9 och 17.

Den relativa fuktigheten i fähuset är högst 80 %.

Skadliga gaser och föroreningar i luften i fähusen överstiger inte följande gränsvärden:

<i>ammoniak</i>	<i>10 ppm*</i>
<i>koldioxid</i>	<i>3000 ppm*</i>
<i>kolmonoxid</i>	<i>10 ppm*</i>
<i>svavelväte</i>	<i>0,5 ppm*</i>
<i>organiskt damm</i>	<i>10 mg/m³</i>

** ppm = halten av ämnet uttryckt i miljondelar.*

Förvaringsutrymmets golv och väggar

Golvet och väggarna i fähuset skall vara konstruerade och gjorda av sådana material som är lämpliga för nötkreaturshållning. Träskyddsmedel, målfärger eller övriga ämnen får inte användas för ytbehandling på ett sätt som kan orsaka förgiftning hos nötkreatur. Golvet får inte vara halt och det skall vara lätt att hålla torrt, antingen genom att använda tillräckligt med strö eller genom att avlägsna flytande sekret på ett behörigt sätt.

Nötkreaturen bör ha tillgång till lämpliga liggplatser. De djur som hålls i ett och samma förvaringsutrymme skall kunna lägga sig samtidigt. Liggområdet skall vid behov förses med strö.

Öppningarna i ett spaltgolv, gallergolv eller annat perforerat golv måste vara säkra för nötkreatur. Nötkreaturens klövar får inte fastna i golvkonstruktionerna eller skadas på något annat sätt.

Rekommendation:

*Om förvaringsutrymmet har spaltgolv är riktgivande stavbredden och spaltbredden följande:
Bild 1*

Nötkreaturets ålder (mån)	Stavbredd (cm)	Spaltbredd (cm)
< 6	7,0	3,0
6-12	9,0	3,5
12-18	10,0	3,5
18-22	11,0	3,5
> 22	12,5	4,0

Renhållning och underhåll av förvaringsutrymmet

Fähuset och dess konstruktioner, utrustningar och anläggningar skall hållas i gott skick, så att de inte åsamkar djuren skada eller medför risk för deras hälsa eller välbefinnande. Förvaringsutrymme, utrustningar och anläggningar skall hållas rena och vid behov desinfekteras.

Fähuset samt de anläggningar som inverkar på djurens hälsa och välbefinnande skall kontrolleras minst en gång om dagen. Fel som kan äventyra djurens hälsa eller välbefinnande skall repareras omedelbart, och om detta inte är möjligt, skall djurens hälsa och välbefinnande tryggas på något annat sätt.

Gnagare och andra skadedjur i fähuset bör bekämpas.

Anordningar och redskap

Sådana redskap, anordningar och ämnen som används vid vård, hantering, infångande, transport, bedövning eller avlivning av djur och som uppenbart åsamkar djuret onödig smärta eller plåga får inte tillverkas, importeras, säljas, överlåtas eller användas.

Anordningar och redskap, hö- och andra utfodringsställningar samt vattenbehållare och vattningssystem som används vid nötkreaturshållning skall byggas och installeras så att de inte föranleder nötkreaturens någon fara.

Hö- och andra utfodringsställningar samt vattenbehållarna och vattningssystemen skall placeras så att de kan nås av alla djur.

I förvaringsutrymmet för nötkreatur skall finnas tillräckligt många dricksplatser. Om automatiska vattnings- eller utfodringsystem används, bör djuren vänjas vid att använda dem.

I ett lösdriftsstall skall för varje påbörjat 10-tal mjölkkor finnas minst en vattenbehållare eller ett vattningssystem. För övriga nötkreatur skall för varje påbörjat 20-tal djur finnas minst en vattenbehållare eller vattningssystem. För en grupp mer än 10 nötkreatur skall det dock finnas minst två vattenbehållare eller vattningssystem. Ifall nötkreaturens kan dricka från vattenbehållarna eller vattningssystemen samtidigt, måste dricksplatserna motsvara det ovan nämnda antalet vattenbehållare eller vattningssystem. I kalla lösdriftsstall skall vattenbehållarna eller vattningssystemen vara uppvärmbara.

Nötkreatur som hålls ute året om skall ha ändamålsenliga mat- och vattenbehållare. Vattenbehållarna eller vattningssystemen skall vara uppvärmbara, om det inte på annat sätt kan säkerställas att dricksvattnet inte fryser och det hålls vid lämplig temperatur.

I förvaringsutrymmet för nötkreatur får elektriska kodressörer inte användas.

Rekommendation:

I fähus med kortbås för bundna djur är foderbordets främre kant högst 20 cm högre än båspallsytan. Foderbordetsytan eller rännbottens höjd över båspallen är minst 10 cm.

Förvaringsutrymme för en kalv

En kalv som är under två veckor gammal skall ha en välströad bädd. Om en kalv som är under 8 veckor gammal hålls i en ensambox, skall boxens väggar vara sådana att de tillåter ögonkontakt och direkt beröring med de andra nötkreaturens. Sjuka kalvar kan dock hållas i boxar med kompakta väggar.

Stall med bås för bundna djur

Båset skall vara tillräckligt långt och brett så att nötkreaturen kan stå och ligga ned på ett jämnt underlag. Den främre hälften av båset för en bunden ko, kviga och tjur skall ha helt golv.

Rekommendation:

Båsen avskiljs från varandra med en båsavskiljare som vid behov är löstagbara.

Kvigor hålls i bås med ett heltäckande golv om de har mindre än två månader kvar till kalvningen.

För sjuka eller skadade djur finns minst en separat box eller ett motsvarande utrymme för varje påbörjad grupp av 20 mjölkkor.

Lösdriftsstall

Nötkreaturens drivningsvägar och rasthagar skall vara så rymliga att uppkomsten av beteendeproblem på grund av den sociala rangskalan förhindras.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt skall alla nötkreatur i lösdriftsSTALLARNA kunna äta samtidigt under utfodringstiden. I detta fall skall foderbordets kant ha en längd av minst 70 cm per vuxet djur och minst 40 cm för ungdjur.

Vid fri tillgång till foder skall foderbordets kant ha en längd på minst 40 cm per vuxet djur och minst 30 cm per ungdjur.

Rekommendation:

För sjuka eller skadade djur finns minst två separata boxar eller annat motsvarande utrymme för varje påbörjad grupp av 20 mjölkkor.

Fålla och bete

Fållorna och gångvägarna från fähuset till fållan och betet skall vara trygga för nötkreaturen och sådana att djuren inte i onödan smutsar ner sig under någon som helst årstid.

Fållans eller betets jordgrund skall vara sådan att nötkreaturen inte skadar sig eller smutsar ner sig i onödan. De nötkreatur som går ute i en fålla eller på bete skall ha möjlighet till skydd mot ogynnsamt väder såsom direkt solsken, vind, snöfall eller oskäligen kyla. Om nötkreaturen inte fritt kan söka skydd, skall nötkreaturens ägare eller innehavare se till att djuren får skydd mot ogynnsamma väderförhållanden.

Nötkreatur som hålls ute året om skall med beaktande av rasens behov och miljöförhållanden i sina förvaringsutrymmen ha ett ändamålsenligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden så som direkt solsken, vind, regn, snöfall eller oskäligen kyla. Skyddet kan vara till exempel en byggnad med tre väggar vars dörröppning kan täckas om väderförhållandena så kräver. I skyddet skall finnas ett liggområde som är ströat och så stort att alla djur ryms där och kan lägga ned samtidigt. Ströet skall bytas och tillsättas tillräckligt ofta och man skall hålla liggområdet tillräckligt torrt och inte fryser till.

Fållornas och betenas stängsel skall vara gjorda av sådana material som är lämpliga och trygga för nötkreaturen. Stängslena skall hållas i gott skick så att nötkreaturen inte skadar sig eller rymmer. Elstängslen skall byggas och underhållas så att de inte åsamkar nötkreaturen onödigt lidande.

Rekommendation:

Fållor eller beten gärdas inte in med taggtråd.

Skötsel av nötkreatur

Tillsyn över välbefinnande

Nötkreatur som tagits om hand får inte lämnas utan skötsel eller överges. Djuren skall få tillräckligt med lämplig föda, dryck och annan behövlig skötsel.

Nötkreaturens välbefinnande och förhållanden skall inspekteras tillräckligt ofta, dock minst en gång om dagen och vid behov oftare. Kalvar och nötkreatur som hålls bundna skall inspekteras minst två gånger om dagen. Vid inspektionen skall man ägna särskild uppmärksamhet åt de djur som är dräktiga eller nyligen har kalvat, åt de nyfödda, sjuka, svaga och skadade djuren. Också vid förändringar av vårdförhållandena krävs särskild uppmärksamhet. Den individuella inspektionen av nötkreatur skall göras om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt.

Nötkreaturens klövar skall inspekteras tillräckligt ofta och verkas vid behov.

Vid sammanslagning av grupper av nötkreatur eller när nya djur införs i boskapen skall särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna.

Nötkreaturen skall vänjas vid att hållas ute småningom, och djur som är ovana vid kyla får inte flyttas från ett varmt förvaringsställe direkt till utomhusuppfödning under den kalla årstiden.

Rikligt mjölkande mjölkkor skall mjölkas minst två gånger om dagen.

Rekommendation:

Nötkreaturen kan se och beröra varandra, undersöka de andra djuren och bete sig på det sätt som är normalt för upprätthållande av de sociala relationerna. Nötkreatur hålls inte ensamma.

Tjurar hålls i grupp om det inte är nödvändigt att skilja åt dem på grund av att djuren är sjuka, har skadat sig, uppför sig aggressivt eller någon annan motsvarande orsak. I en grupp finns högst 20 tjurar. Placering av hornbärande och hornlösa tjurar i samma grupp undviks.

Vattning och utfodring av nötkreatur

Nötkreaturen skall ges tillräckligt med lämpligt foder och dryck av god kvalitet. Vid utfodringen skall man beakta de enskilda djurens behov, och säkerställa att varje djur får tillräckligt med föda. Foder som ges till nötkreatur skall i fråga om näringsammansättningen vara lämpligt för djuren.

Nötkreatur får inte ges sådant foder, dryck eller annan näring som är farlig för dess hälsa. Det är förbjudet att underlåta att ge djuren sådana näringsämnen i brist på vilka djuret veterligen kommer att insjukna.

Nötkreaturens vattenbehållare och vattningssystem skall hållas rena. Urin och avföring får inte förorena fodret eller dricksvattnet.

En kalv skall utfodras och få dricka minst två gånger om dagen. Vid varm väderlek skall alla kalvar ha hela tiden tillgång till färskt vatten. Också en sjuk eller skadad kalv skall hela tiden ha tillgång till färskt vatten.

Kalvfodret skall vara tillräckligt järnhaltigt. En kalv skall från två veckors ålder dagligen få stråfoder. Mängden stråfoder skall ökas så att till en åtta veckor gammal kalv ges minst 50 g och till en 20 veckor gammal kalv minst 250 g stråfoder om dagen.

Rekommendation:

Kalvar får dricka från en napphink.

I utfodringen av nötkreatur undviks plötsliga ändringar i fodrets sammansättning eller mängd.

Nötkreaturen har dagligen tillgång till en tillräcklig mängd stråfoder.

Kalvning

Gödselrännan bakom en bunden kviga eller ko skall täckas före kalvningen. En kalv skall få råmjölk eller någon ersättande produkt så fort som möjligt efter födseln, dock senast inom 6 timmar från födseln.

Rekommendation:

För en kalvande kviga eller ko finns en kalvningsbox dit kvigan eller kon förs i slutskedet av dräktigheten. Kalvningsboxen har helt golv som är väl ströat.

Kon får slicka kalven torr. Kalven och kon hålls tillsammans åtminstone några dagar efter kalvningen.

En tillräcklig mängd råmjölk har lagrats hygieniskt för att trygga kalvens tillgång till råmjölk.

Behandling och hantering av nötkreatur

Nötkreatur skall behandlas lugnt, och vid hantering av djur måste man försöka utnyttja deras arttypiska beteende, såsom flockinstinkten. Nötkreatur får inte skadas eller behandlas våldsamt och de får inte i onödan skrämmas eller skärras upp.

Nötkreatur får inte släpas så att de dras i hornen, benen, svansen, pälsen eller omedelbart i huvudet eller annars behandlas så att de åsamkas onödigt lidande.

Uppbindning av nötkreatur

De anordningar eller redskap med vilka nötkreatureren kopplas skall vara justerade så att djuren kan ligga ned, stå upp, äta, dricka och sköta sin kropp. De anordningar eller redskap med vilka djuren binds skall anpassas så, att djuren inte stryps eller skadas på annat sätt.

Bindslen, klavar och tjuder skall hållas rena och i gott skick.

En kalv (under 6 månader gammal nötkreatur) får inte hållas uppbunden i bås, box eller annan konstruktion annat än tillfälligt medan djuret utfodras eller sköts på annat sätt. Då får den hållas bunden under högst en timme.

Kalvarna får inte förses med mulbinda. Nötkreaturens svansen får inte hållas bunden fortlöpande.

Över 8 veckor gammal kalv får inte hållas i ensambox utom av veterinärmedicinska skäl.

Mjölkkor och kvigor bör släppas på bete om sommaren, eller så bör någon annan ändamålsenlig plats ordnas för dem så att de kan få motion (Krav träder i kraft 1.7.2006)

Åtgärder som utförs på nötkreatur

Operationer och andra därmed jämförbara åtgärder som åsamkar smärta får utföras på nötkreatur endast om de behövs på grund av djurets sjukdom eller av någon därmed jämförbar orsak.

Åtgärderna får i regel endast utföras av en veterinär. Om den smärta som åtgärden vållar är lindrig och kortvarig eller om åtgärden inte tål uppskov, får den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

De redskap och anordningar som används vid åtgärder skall vara lämpliga för ändamålet, rena och funktionsdugliga.

En kompetent person får perforera och inskära öronen hos nötkreatur, tatuera och fästa öronmärken och mikrochips samt märka kreaturen på något annat sätt som förorsakar endast lindrig och kortvarig smärta. Med en kompetent person avses en person som har tillräckliga kunskaper och skicklighet i att vidta åtgärden.

En kompetent person får också förstöra hornanlag hos en kalv som är yngre än fyra veckor gammal. Förstöring av hornämnet är tillåtet endast genom kall- eller varmbränning. Hornanlaget får inte förstöras med lut eller annat frätande ämne.

De instrument eller anordningar som används vid bränningen skall hållas rena och funktionsdugliga. När varmbränning används skall brännjärnet vara glödande hett under hela bränningen och hornämne får brännas endast under högst 20 sekunder i sänder. Varje hornämne får brännas endast en gång. Under bränningen skall man se till att kalven inte kan röra på huvudet.

Kastrering av nötkreatur, avhorning på kirurgisk väg och insättning av näsringar får endast göras av en veterinär.

Rekommendation:

Kastrering av tjurar undviks.

Sjuka eller skadade nötkreatur

Om ett nötkreatur insjuknar eller skadas skall det omedelbart ges eller skaffas behörig vård. Ett sjukt eller skadat djur skall vid behov hållas skilt från andra djur i ett ändamålsenligt utrymme. Om sjukdomens eller skadans art så kräver skall nötkreaturet avlivas eller slaktas.

Bok skall föras över behandlingen av sjukdomar hos nötkreaturen och antalet nötkreatur som avlidit på gården. Bokföringen skall bevaras i minst tre år.

Transport av sjuka eller skadade nötkreatur

Sjuka eller skadade nötkreatur får i regel inte transporteras. Man får inte heller transportera dräktiga djur, som sannolikt kommer att kalva under transporten, och djur som har kalvat högst 48 timmar tidigare. Ett nyfött djur, vars navel har inte ännu helnat helt är inte transportdugligt.

Lindrigt sjuka eller skadade nötkreatur kan dock transporteras, ifall de inte åsamkas onödigt lidande med transporten eller behandlingen i samband med transporten.

Mer än lindrigt sjuka eller skadade nötkreatur får transporteras bort för avlivning, för slakt eller till veterinär för vård, om transporten eller behandlingen i samband med den inte utsätter djuren för ytterligare lidande. Allvarligt sjuka eller skadade nötkreatur får dock transporteras endast med tillstånd av en veterinär.

När sjuka, skadade, svaga eller dräktiga djur transporteras, skall särskild försiktighet iakttas, så att djuren inte utsätts för alltför stora påfrestningar. I transportfordonet skall de sjuka och skadade djuren hållas skilt från de andra djuren.

Rekommendation:

Vid bedömningen av huruvida ett sjukt eller skadat animalieproduktionsdjur är transportabelt beaktas som en viktig bedömningsgrund djurets förmåga att gå utan hjälp.

Avlivning av nötkreatur på gården

Avlivning av nötkreaturen bör göras så snabbt och smärtfritt som möjligt. Ett djur får avlivas endast av en person som behärskar avlivning och som har tillräckliga kunskaper i den avlivningsmetod och avlivningsteknik som tillämpas på djurarten i fråga samt tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden. All utrustning och alla anordningar som används vid avlivning av djur skall vara lämpliga för ändamålet och funktionsdugliga. För att utrustningens och anordningarnas funktionsduglighet skall kunna säkerställas skall de besiktigas och underhållas regelbundet.

Ett nötkreatur som skall avlivas måste hållas fast eller dess rörelseförmåga begränsas på något annat lämpligt sätt för att djuret vid avlivningen så långt som möjligt skall skonas från smärta, plåga, lidande, skador och krossår. Före avlivningen får djuret inte hängas upp eller dess extremiteter bindas ihop. Ett djur skall avlivas så, att det inte åsamkas onödig smärta, plåga eller lidande och så, att övriga djur störs så litet som möjligt.

Den som avlivar nötkreaturet skall försäkra sig om att djuret har dött innan destruktionen påbörjas eller andra åtgärder vidtas.

Ett nötkreatur får avlivas antingen genom att skjuta i hjärnan eller genom att först bedöva djuret med bultpistol, efter vilket man omedelbart utför blodtappning.

Om det är nödvändigt för att bekämpa eller diagnostisera djursjukdomar, kan ett nötkreatur med tillstånd av en veterinär och under hans tillsyn avlivas också med någon annan avlivningsmetod än de som stadgas.

En veterinär får avliva nötkreaturet genom att använda ett ändamålsenligt avlivnings- eller narkosmedel.

Vid behov kan mer råd och anvisningar gällande avlivning av djur erhållas från kommunalveterinären.

Avel

I avel skall djurskyddssynpunkter och djurets hälsa beaktas. Sådan avel och användning av avelsmetoder som kan åsamka djuret lidande eller medföra betydande men för djurets hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Det är också förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurens hälsa eller välbefinnande.

Djur får inte hållas för produktionsändamål, om det inte utgående från deras fenotyper eller genotyper rimligen kan antas att djuren kan hållas utan att hållandet av djur är till men för deras hälsa eller välbefinnande.

Påverkan av djurens produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka djurens produktionsförmåga på konstlat sätt med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan påvisas att dessa inte åsamkar men för djurens hälsa eller välbefinnande

Utrymmeskrav och -rekommendationer

Ensambox för en kalv

En box som används som ensambox för kalvar skall ha minst samma bred som kalvens mankhöjd och boxens längd skall vara minst kalvens längd, mätt från mulspetsen till höftbenens sittknöl, multiplicerat med 1,1.

Gemensambox för kalvar

Om kalvarna hålls i en gemensambox, finns för varje djur i boxen ett utrymme som är minst:
Bild 2

Kalvens vikt (kg)	Boxens storlek (m ²)
< 150	1,5
150-220	1,7
> 220	1,8

Om kalvarna hålls i grupp, skall det utrymme som kalvar förfogar över vara sådant att djuren kan vända sig runt och utan svårigheter ligga ned.

Gemensambox för ungboskap och fullvuxna nötkreatur

Rekommendation:

Om ungboskap eller fullvuxna nötkreatur hålls i grupp, finns för varje djur i boxen ett utrymme som är minst:

Bild 3

Köttdjur ålder (mån)	Annat nötkreatur ålder (mån)	Nötkreaturets medelvikt/djur (kg)	Box med spaltgolv (m ² /djur)	Box med helt golv (m ² /djur)
6-9	8-12	200-300	1,8	2,5
9-13	12-15	300-400	2,0	3,0
13-15	15-20	400-500	2,3	3,5
> 15	> 20	> 500	2,5	4,0

Stallar med bås för bundna djur

Rekommendation:

I stallar med bås för bundna djur, där det finns flytgödselsystem, är utrymmet per djur minst:
Bild 4

Nötkreaturets ålder (mån)	Nötkreaturets medelvikt/djur (kg)	Båsets längd (m)	Båsets bredd (m)
6-12	75-200	1,0-1,2	0,7-0,8
12-18	200-300	1,2-1,3	0,8-0,9
18-22	300-450	1,3-1,4	0,9-1,0
Kviga	350-550	1,4-1,7	1,0-1,2
Ko	500-750	1,65-1,8	1,2-1,3

I stallar med bås för bundna djur, där det finns ett annat system än flytgödselsystem, är utrymmet för varje djur minst:

Bild 5

Nötkreaturets ålder (mån)	Nötkreaturets medelvikt/djur (kg)	Kortbås		Långbås	
		Båsets längd (m)	Båsets bredd (m)	Båsets längd (m)	Båsets bredd (m)
6-12	75-200	1,0-1,2	0,7-0,8	1,2-1,5	0,7-0,8
12-18	200-300	1,2-1,5	0,8-0,9	1,5-1,8	0,8-0,9
18-22	300-450	1,5-1,7	0,9-1,0	1,8-2,0	0,9-1,0
Kviga	350-550	1,65-1,8	1,0-1,2	1,8-2,1	1,0-1,2
Ko	500-750	1,65-1,8	1,2-1,3	2,0-2,2	1,2-1,3

Liggbås i lösdriftsstallar

Rekommendation:

Liggbåset har per djur ett utrymme som är minst:

Bild 6

<i>Nötkreaturets ålder (mån)</i>	<i>Nötkreaturets medelvikt /djur (kg)</i>	<i>Liggbåsets längd (m)</i>	<i>Liggbåsets bredd (m)</i>
<i>2-6</i>	<i>175</i>	<i>1,7-1,9</i>	<i>0,8-0,9</i>
<i>6-18</i>	<i>350</i>	<i>1,9-2,0</i>	<i>0,9-1,0</i>
<i>18-22</i>	<i>500</i>	<i>2,0-2,1</i>	<i>1,0-1,2</i>
<i>> 22</i>	<i>700</i>	<i>2,1-2,4</i>	<i>1,2-1,3</i>

Kalvningsbox

Rekommendation:

Kalvningsboxens storlek är minst 10 m² och boxens kortaste sida är minst 3 m lång.

Tidigare publikationer från avdelningen för livsmedel och hälsa

1/2002 Eläinlääkärit 2002

2/2002 Porsaiden vieroitusopas

3/2002 Eläintaudit ja eläinten hyvinvointi 2001

3a/2002 Animal diseases and animal welfare in Finland 2001

4b/2002 Department of Food and Health

5/2002 Trends and sources of zoonotic agents in animals, feedingstuffs,
food and man in Finland in 2001

1/2003 Tavoitteena terve ja hyvinvoiva nauta

1a/2003 För friska och välmående nötkreatur

2/2003 Tavoitteena terve ja hyvinvoiva sika

2a/2003 För friska och välmående svin

Publikationer från avdelningen för livsmedel och hälsa på Internet
www.mmm.fi/el/julk/

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Avdelningen för livsmedel och hälsa, Mariegatan 23, 00023 STATSRÅDET